

تاریخ شفاهی دفاع مقدس

از زبان محمد اسماعیل براری
گزارشگر پیشکسوت رادیو

بنده که تا سال ۱۳۶۲ با برنامه کودک و آینده‌سازان (نوجوانان) همکاری داشتم هنگام حضور در جبهه اختصاصاً برای این دو برنامه نیز از مناطق جنگی و حتی در میان یگان‌های رزمی با توجه به اینکه در گروه کودک و نوجوان کار می‌کردم، از کودکان و نوجوانان گزارش رادیویی تهیه می‌کردم به یادم می‌آید در سال ۵۹ هنگام حمله هواپیماهای جنگی رژیم بعث به کرمانشاه، در مدرسه با بچه‌ها گفت‌وگو می‌کردم و این شرایط را از نزدیک احساس می‌کردم یا در شهر سر پل ذهاب که منطقه درگیری بود با نوجوانان دوم و سوم راهنمایی مدرسه‌ای که در فضاهای بین‌راهی آماده شده بود

من از سال ۵۹ تقریباً سه ماه پس از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، اولین گزارش رادیویی خودم را از کودک جنگ‌زده از منطقه قصر شیرین استان کرمانشاه، تهیه کردم که در برنامه کودک همان سال پخش شد. همین موضوع باعث شد تا با جبهه و جنگ پیوند خوردم و این ارتباط در سال‌های بعد نیز ادامه یابد.

آنچه در زندگی مردم در اثر جنگ تحمیلی و جریان‌ات سیاسی، امنیتی، اقتصادی، اجتماعی، روحی و روانی مؤثر بود، پخش اخبار و دادن اطلاعات لازم و ضروری در زمینه‌های مختلف و مرتبط با اقشار مختلف جامعه بود. برای مثال

گفت‌وگو می‌کردم یا در اسفند سال ۶۰ در اهواز در کنار مناطقی که بمباران و موشک‌باران شده بود با دانش‌آموزان مصاحبه کردم یا در آبادان که بعضی از نقاط آن کمتر از یک کیلومتر با دشمن فاصله داشت و دائم گلوله‌باران می‌شد و علاوه بر آن هر روز بمباران، موقعی هم موشک‌باران می‌شد با خانواده‌هایی که در زمان جنگ در شهر مانده بودند گفت‌وگو می‌کردم و این رادیو بود که در تمام ساعات شبانه‌روز و در تمام مکان‌ها در خدمت مردم بود و این واقعیت‌ها را منعکس می‌کرد و این رادیو بود که نیازها را در تمام سطوح و در تمام زمینه‌هایی که لازم بود مطرح می‌ساخت. شکی نیست که در ایران که حکومت از آن مردم است و توده مردم که خود را صاحب انقلاب می‌دانند، مشارکت‌های همه‌جانبه‌ای وجود دارد اما در این مورد عامل ارتباطی مطمئن و قابل دسترس و دائمی رادیو بوده و هست. به‌طور اجمال به مواردی اشاره می‌رود که جزء عمده‌ترین فعالیت‌های رادیو بود. اعلامیه‌های نظامی، نیازهای جبهه و رزمندگان و مصدومین و مجروحین جنگی ناشی از حملات هوایی به شهرها و رساندن اطلاعات عمومی به مردم و به رزمندگان در قالب برنامه‌های مناسب مثل برنامه **سنگ‌سازان بی‌سنگر** که اختصاص به جهادسازندگی داشت و یا برنامه در **جبهه چه می‌گذرد؟**، **پیام جبهه**،

مرزداران که اختصاص به نیروهای مرزدار (ژاندارمری) داشت و نیز برنامه ویژه‌ای که در خصوص زندگی مردم جنگ‌زده و در منطقه اسکان داده شده به نام **برنامه زندگی در جنگ** و به‌طور عمده همه برنامه‌های رادیویی که به‌نوعی خاص به وقایع جنگ می‌پرداختند. همه و همه اثرات بسیار مثبتی بر آشنا ساختن مردم در داخل و خارج از کشور با واقعیات دوران دفاع مقدس داشت. ولی عناصری از رادیو که بیشتر و مؤثرتر عمل می‌کردند گزارشگران (خون‌نگاران) بودند که به‌طور مشخص در سال ۶۴ به **رادیو جبهه** باید اشاره کرد که در منطقه و برای مناطق جنگی فعالیت می‌کرد و اینها همه علاوه بر فعالیت‌های رادیو برون‌مرزی بود که به چند زبان زنده دنیا برنامه پخش می‌کرد. از آنجا که این جملات نمی‌تواند حتی به‌طور اجمال نقش عمیق و اثرگذار و امیدآفرین رادیو را در طی ۸ سال دفاع مقدس بیان کند کم نبودند افرادی که در مراکز تولیدی و اقتصادی ما مورد هجوم عراقی‌ها با کمک استکبار جهانی قرار گرفتند و شهید و یا مجروح و مصدوم شدند، کم نبود خبرهای امیدآفرین که بیشتر هم از رادیو به گوش مردم می‌رسید و یا ترغیب و تشویق مردم برای کمک‌رسانی به مردمی که در زیر آوارها مانده بودند و در همین

حال و هوا، انتقال احساسات و عواطف و شعارهای کوبنده مردم آسیب‌دیده و یا هموطنانی که به کمک افراد آسیب‌دیده می‌آمدند و اینها همه علاوه بر کمک‌های مستمر و همیشگی مردم به جبهه‌ها بود در عین حال تهیه گزارش از مردمی که خسارت جنگ دیده بودند اما نوجوانان و جوانانشان را عازم جبهه می‌کردند و اینگونه بود که بعضی از خانواده‌ها بیش از سه شهید در مناطقی عملیاتی دادند و انعکاس همه این نمونه‌های ایثار و حماسه‌ساز را رادیو بر عهده داشت و این رادیو بود که در شب‌های تیره دوران جنگ به هنگام بمباران و موشک‌باران، انیس و همدم و امیدآفرین مردم بود. و این رادیو بود که در برنامه راه شب، به بیمارستان‌ها سر می‌زد و از حال بیماران به‌خصوص جانبازان خبر می‌گرفت و این رادیو بود که در لحظات بحرانی و قطع برق شهر مدد رسان مردم در پناهگاه‌ها بود و این رادیو بود که حتی کشاورزان را در هنگام کار حتی در مناطقی که با خطوط درگیری کمترین فاصله را داشتند یاری می‌کرد و اطلاعات لازم را به آنها می‌رساند. رادیو در سخت‌ترین روزهای جنگ تحمیلی در کنار پخش خبرهای جبهه از پیروزی جوانان خدا جوی و سپاه و ارتش الهی ایران اسلامی سخن گفته و گرمابخش دل‌های مصیبت‌زده می‌شد.